

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό κατά τον 20^ο αιώνα

Εγχειρίδιο Μελέτης

ΣΠ. ΜΑΡΚΕΤΟΣ

Copyright © 2002

Για την Ελλάδα και όλο τον κόσμο

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Οδός Παπαφλέσσα & Υψηλάντη, 26222 Πάτρα

Τηλ.: (0610) 314094, 314206, Φαξ: (0610) 317244

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

του Τόμου

Εξελίξεις στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό κατά τον 20ό Αιώνα

Εγχειρίδιο Μελέτης

Συντονιστής Επιστημονικού Έργου

Πασχάλης Κιτρομηλίδης

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος για την Επιστημονική Επιμέλεια του Τόμου

Γρηγόρης Μολύβας

Συγγραφή

Σπύρος Μαρκέτος

Κριτική Ανάγνωση

Πασχάλης Κιτρομηλίδης

Μετάφραση Παράλληλου Κειμένου

Αριστέα Παρίση

Επιμέλεια στη Μέθοδο της Εκπαίδευσης από Απόσταση

Ζωή Κατσιαμπούρα, Έλια Λυμπεροπούλου

Επιστημονική Επιμέλεια Παράλληλου Κειμένου

Σπύρος Μαρκέτος

Γλωσσική Επιμέλεια

Παναγιώτα Διδάχου (Μέρος Α, Μέρος Β)

Σπύρος Μαρκέτος (Παράλληλο Κείμενο)

Καλλιτεχνική Επιμέλεια

Κ. Πλέτσας - Ζ. Κάρδαρη Ο.Ε.

Ηλεκτρονική Σελιδοποίηση

Κ. Πλέτσας - Ζ. Κάρδαρη Ο.Ε.

Συντονισμός ανάπτυξης εκπαιδευτικού υλικού

και γενική επιμέλεια των εκδόσεων

ΟΜΑΔΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΕΡΓΟΥ ΕΑΠ/1997-2002

ISBN: 960-538-460-4

*Σύμφωνα με τον Ν. 2121/1993
απαγορεύεται η συνολική ή αποσπασματική
αναδημοσίευση του βιβλίου αυτού ή η αναπαραγωγή του
με οποιοδήποτε μέσο, χωρίς την άδεια του εκδότη.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	13
-----------------	-----------

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή στην ευρωπαϊκή κοινωνική σκέψη, 1890-1940: η εξέγερση κατά του θετικισμού	19
---	-----------

Σκοπός	19
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	19
Έννοιες-Κλειδιά	19
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	19
	Ενότητα 1.1
Γιατί διανοητική ιστορία;	23
1.1.1 Γιατί η ιστορία αποφεύγει τη γενίκευση;	23
1.1.2 Η ιστορικότητα των εννοιών στη μελέτη της κοινωνίας.....	24
	Ενότητα 1.2
Η επιστροφή της υποκειμενικότητας στην κοινωνική σκέψη	26
	Ενότητα 1.3
Κίνητρα και κριτήρια της ανθρώπινης δραστηριότητας	29
	Ενότητα 1.4
Οι πολλαπλές αναγνώσεις του Διαφωτισμού	31
Σύνοψη	33
Γλωσσάρι.....	33

Παράρτημα	34
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η κριτική του μαρξισμού 39

Σκοπός	39
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	39
Έννοιες-Κλειδιά	39
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	39

Ενότητα 2.1

Οι πρώτες κριτικές κωδικοποιήσεις του μαρξισμού	40
2.1.1 Ο αναθεωρητισμός	40
2.1.2 Νεοκαντιανισμός και σοσιαλισμός	42

Ενότητα 2.2

Εμίλ Ντυρκέμ και Βιλφρέντο Παρέτο	44
--	-----------

Ενότητα 2.3

Μπενεντέττο Κρότσε και Ζωρζ Σορέλ	45
--	-----------

Ενότητα 2.4

Αντόνιο Γκράμισι	46
Σύνοψη	49
Γλωσσάρι	49
Παράρτημα	50
Βιβλιογραφία	52
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ψυχολογικές θεωρίες της κοινωνίας 53

Σκοπός	53
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	53
Έννοιες-Κλειδιά	53

Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	54
	Ενότητα 3.1
Οι πρόδρομοι	55
	Ενότητα 3.2
Ανρί Μπερξόν.....	57
	Ενότητα 3.3
Ζίγκμουντ Φρόυντ	58
	Ενότητα 3.4
Καρλ Γιουνγκ	61
Σύνοψη.....	64
Γλωσσάρι.....	64
Παράρτημα	65
Βιβλιογραφία.....	67
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη.....	68

ΜΕΡΟΣ Β

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Εισαγωγή στην ευρωπαϊκή ιστοριογραφία του εικοστού αιώνα	71
Σκοπός.....	71
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	71
Έννοιες-Κλειδιά	71
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	72
	Ενότητα 4.1
Τάσεις της νεότερης ιστοριογραφίας.....	73
	Ενότητα 4.2
Η νεότερη προβληματική της ιστορίας.....	77

Ενότητα 4.3

Η ευρωπαϊκή ιστοριογραφία του εικοστού αιώνα.....	85
Σύνοψη.....	88
Παράρτημα	89
Βιβλιογραφία.....	91
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη.....	91

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Η σχολή των Αννάλ και η νέα γερμανική ιστοριογραφία 93

Σκοπός.....	93
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	93
Έννοιες-Κλειδιά	93
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	93

Ενότητα 5.1

Η σχολή των Αννάλ	95
--------------------------------	-----------

Ενότητα 5.2

Η νεότερη γερμανική ιστοριογραφία.....	100
Σύνοψη.....	105
Παράρτημα	106
Βιβλιογραφία.....	112
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη.....	113

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Η νέα κοινωνική ιστορία 115

Σκοπός.....	115
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	115
Έννοιες-Κλειδιά	115
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	116

Ενότητα 6.1

Ιστοριογραφικές τάσεις της δεκαετίας του 1970	117
--	------------

Ενότητα 6.2

Η μελέτη του φύλου.....	125
Σύνοψη.....	129
Παράρτημα	130
Βιβλιογραφία.....	136
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη.....	137

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

H. Stuart Hughes

ΤΟ ΦΡΑΓΜΕΝΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ
Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΚΕΨΗ
ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΓΝΩΣΗΣ.
1930-1960
(ΚΕΦΑΛΑΙΑ 1, 2)

Μετάφραση: Αριστέα Παρίση

Πρόλογος	141
-----------------	------------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή: το Φραγμένο Μονοπάτι	143
---------------------------------------	------------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Οι ιστορικοί και η κοινωνική τάξη	157
--	------------

I. Από τον Μισλέ στον Ανρί Μπερ μέσω Ντυρκέμ.....	158
II. Από το Στρασβούργο στο Παρίσι: η συνεργασία του Λυσιέν Φεβρ και του Μαρκ Μπλοχ.....	165
III. Τα χρόνια του πολέμου και οι τρεις διαθήκες του Μπλοχ	179
IV. Η μεταπολεμική περίοδος και η αρχιερατεία του Φεβρ	185